

En ändamålsenlig kommunal redovisning
KomRed
SOU 2016:24

Gunvor Pautsch

Uppdraget:
Se över lagen om kommunal redovisning

Utreda och vid behov lämna lagförslag

- Redovisningen av kommunala avtalspensioner
- Finansiering av pensionsförpliktelser
- Sammanställd redovisning
- Delårsrapporter
- Efterlevnad av lag och normering
- Särredovisning
- Oförhindrad att lämna ytterligare förslag
- Kartläggning av hur bidrag till infrastruktur redovisas (inga lagförslag)

Utgångspunkter

- Redovisningen ska spegla verkligheten (rättvisande)
- Ökad jämförbarhet kommuner emellan och landsting emellan
- Ökad jämförbarhet över tid
- Transparens
- Lätt att analysera
- Tydligare struktur (Lätt att hitta i lagen)
- Hänsyn till den kommunala särarten annars samma regler som i privata och statliga regelverk
- Fler grundläggande regler i lagen (förenklar tillämpning och normering)

Kommunala särarten

- Syftet med verksamheten är att sköta angelägenheter av allmänt intresse (ej vinstintresse)
- Kommuner och landsting är obligatoriska associationer
- Demokratiska organisationer med politiskt valda ledningar
- Kommuner och landsting kan ej försättas i konkurs eller likvidation
- Finansieras huvudsakligen kollektivt genom beskattning och statsbidrag
- Bokför intäkter och kostnader även om motprestation saknas
- Kommuner och landsting är ej skattesubjekt
- Resultaträkningen är den primära rapporten (jämförs med budget)

Den kommunala särarten och RR och BR

- Resultaträkningen visar resultateffekten av årets verksamhet (intäkter och kostnader)
- Eget kapital i balansräkningen visar tidigare års sammanlagda resultaträkningar
- Till skillnad från privata företag påverkas inte eget kapital av insättningar från ägare eller utdelning till ägare
- Kravet på god ekonomisk hushållning innebär att ett negativt eget kapital ska återställas inom rimlig tid (även om man inte kan gå i konkurs)

Kommunala pensionsförpliktelser

- Alla pensionsförpliktelser ska redovisas som skuld eller avsättning i balansräkningen (fullfonderingsmodellen)
- Pensionsförpliktelser intjänade före 1998 överförs från ansvarsförbindelse via eget kapital (381 miljarder inkl. särskild löneskatt år 2014)
- Balanskravsjustering ska göras för årliga skuldförändringar beroende på ändrade livslängdsantaganden eller ändrad diskonteringsränta
- Notupplysning ska lämnas om årets förändringen av förpliktelsen och hur stor del av denna som beror på ändrade livslängdsantaganden eller diskonteringsränta
- Av notupplysningen ska framgå belopp som minskat avsättningen genom tecknad försäkring eller överföring till pensionsstiftelse

Effekter av fullfonderingsmodellen

- Effekter på balansräkningen
  - Ca 100 kommuner och de flesta landsting får negativt eget kapital (2014)
  - De finansiella målen måste omarbetas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås
  - Varje års utbetalning av pensioner intjänade före 1998 minskar avsättningen för pensioner
- Effekter på resultaträkningen
  - I resultaträkningen redovisas lägre pensionskostnader än vid blandmodellen då utbetalningar av pensioner intjänade före 1998 redovisas som skuldminskning
  - Utbetalningarna är lika varför ett högre resultat krävs om inte betalningarna ska finansieras med minskade finansiella tillgångar eller upplåning

Finansiering av pensionsförpliktelser

- Det finns fyra sätt att finansiera framtida utbetalningar av förmånsbestämda pensioner
  - Öronmärka medel i egen balansräkning
  - Sätta av medel i pensionsstiftelse (avsättningen minskar)
  - Teckna försäkring (avsättningen minskar)
  - Ta hänsyn till de framtida utbetalningarna i de finansiella målen (t.ex. genom krav på vinststorlek)
- Till skillnad mot privata företag finns inte några tvingande regler för val av tryggnad (dock gäller tryggandelagen pensionsstiftelser)

Pensionsmedelsförvaltning i egen BR

- Enligt KL ska fullmäktige meddela särskilda föreskrifter för denna förvaltning
  - Hur medlen ska förvaltas
  - Tillåten risk vid placering av medlen ska fastställas
  - Ange hur uppföljning och kontroll av förvaltningen ska ske
  - Föreskrifterna ska omprövas så snart det finns skäl
- Ingen tillsynsmyndighet finns
- Revisorerna ska årligen granska verksamheten
- Fullmäktige kan besluta att inte längre har specifik pensionsmedelsförvaltning

Överskottsmål och andra finansiella mål

- Utbetalningarna är lika stora oavsett hur pensionsskulden redovisas
- Kravet på årliga överskott ökar om inte likviditeten ska försämrats
- God ekonomisk hushållning kräver att ett negativt eget kapital återställs

Värdering till verkligt värde

- Finansiella instrument som innehas för att generera avkastning eller värdestegring *ska* värderas till verkligt värde, förutom
  - Om tillförlitligt värde inte kan fastställas
  - Instrument som hålls till förfall
  - Fordringar som härrör från verksamheten och som inte innehas för handel
  - Andelar i hel- eller delägda företag
  - Skulder som inte ingår som en del i en handelsportfölj
- Värdeförändringen redovisas i resultaträkningen
- Upplysning om värdeförändringen

Balanskravsjusteringar

Årets resultat justeras med

- Reavinster som inte är förenliga med god ekonomisk hushållning
- Reaförluster vid försäljning som är förenliga med god ekonomisk hushållning
- Orealiserade *vinster* och förluster i värdepapper
- Återföring av orealiserade *vinster* och förluster i värdepapper
- *Ökning/minskning av pensionsförpliktelse till följd av ändringar i livslängdsantaganden eller diskonteringsränta*

Övrig Värdering

- Fordringar och skulder i utländsk valuta ska värderas till balansdagens kurs
- Möjligheten att skriva upp finansiella anläggningstillgångar försvinner
- Gåvor värderas till verkligt värde vid mottagandet
- Nyttjandeperiod i stället för ekonomisk livslängd
- Upplysning om bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod för varje anläggningstillgångspost
- En avsättning ska motsvara den bästa uppskattningen av det belopp som kommer att krävas för att reglera förpliktelsen

Sammanställd redovisning I

- Definition av kommunalgruppsföretag (varaktigt betydande inflytande eller av särskild betydelse för verksamheten)
- Definition av kommunalgrupp (förvaltningsorganisationen och kommunalgruppsföretagen)
- Definition av uppdragsföretag (den man överlämnat vården av en kommunal angelägenhet till)
- Sammanställda räkenskaper är kommunalgruppens RR, BR och Kassaflödesanalys
- Samma notupplysningar som för förvaltningsorganisationen förutom bidrag till infrastruktur och kostnad för räkenskapsrevision

Sammanställd redovisning II

- En förvärvsanalys ska alltid upprättas
- Kommunalgruppsföretag ska konsolideras enligt klyvningsmetoden
- Kommunalgruppsföretag utan väsentlig betydelse behöver inte konsolideras
- Kapitalandelsmetoden får användas om det finns särskilda skäl och är förenligt med rättvisande bild (t.ex. äger andelar i kommunalgruppsföretag vars verksamheter bedrivs på affärsmässiga grunder)
- Skyldighet att i förvaltningsberättelsen lämna samma upplysningar om kommunalgruppen som för förvaltningsorganisationen förutom balanskravsutredning

Delårsrapporter

- Ingen ändring av antal eller vilken period delårsrapporten ska omfatta
- Ändring i KL så att rapporten ska överlämnas till fullmäktige och revisorer inom två månader efter rapportperiodens slut
- Delårsrapporter ska innehålla RR, BR och en förenklad förvaltningsberättelse
- I RR ska belopp anges för motsvarande period förra året, prognos för året samt budget för innevarande år
- I BR ska belopp anges för motsvarande post vid förra årets utgång

Efterlevnad av lag och kompletterande normgivning

- Notupplysning ska lämnas om sammanlagd kostnad för de kommunala revisorernas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning

Särredovisning

- Någon samordning av bestämmelser om särredovisning i olika lagar har ej varit möjlig inom uppdragets ram
- Notupplysning ska lämnas om vilka särredovisningar som upprättats under räkenskapsåret till följd av bestämmelser i lag eller förordning

Bokföring

- Bokföringen ska vara ordnad så det finns förutsättningar för kontroll av *ekonomin* (ej verksamheten)
- Bokföringen ska vara ordnad så att finansiell statistik *enligt lag eller förordning* kan lämnas
- Arkiveringstiden för räkenskapsinformation minskas från tio till sju år
- Tiden för tillgängligheten av system som behövs för att presentera räkenskapsinformation minskas från tio till sju år
- Hänvisningen till arkivlagen tas bort

Allmänna bestämmelser om årsredovisning

- Begreppet allmänna råd tas bort
- Årsredovisningen ska upprättas på ett överskådligt sätt
- Årsredovisningen ska upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning
- Allmänna bestämmelser om grundläggande redovisningsprinciper införs
- Bestämmelsen om årsredovisningens syfte tas bort (framgår ändå)
- Bestämmelsen om ansvaret för årsredovisningens upprättande tas bort (finns redan i KL)

Rättvisande bild

- Rättvisande bild
  - Enligt KL ska kommunala revisorer ska pröva om räkenskaperna är rättvisande
  - Inte möjligt att frångå lag eller god redovisningssed (alltid rättvisande)
  - Krav på upplysning om det behövs för att ge en rättvisande bild
  - Begreppet inarbetat i normgivningen

Andra grundläggande redovisningsprinciper

- Andra grundläggande redovisningsprinciper
  - Fortlevnadsprincipen
  - Konsekvensprincipen
  - Försiktighetsprincipen
  - Periodiseringsprincipen
  - Post- för postvärdering
  - Principen om kvittningsförbud
  - Kontinuitetsprincipen
  - Kongruensprincipen
- Avvikelse får göras om det finns särskilda skäl och är förenligt med god redovisningssed

Förvaltningsberättelsen

- Särskilda krav på upplysning om anställdas sjukfrånvaro tas bort
- Investeringsredovisning och driftredovisning blir egna delar i årsredovisningen
- Ska innehålla samma upplysningar om kommunalgruppen som för förvaltningen förutom balanskravsutredningen (dvs. inklusive utvärdering av målen för god ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning)
- Ska innehålla upplysningar om uppdragsföretag som är av väsentlig betydelse för den ekonomiska ställningen (lättnad mot nu)

Resultaträkning och balansräkning

- Kongruensprincipen ersätter kravet att RR ska visa förändring av EK
- Poster inom linjen tas bort och ersätts med notupplysningskrav
- Utgifter för forskning får inte balanseras
- Underlåtelse att omräkna eller ändra jämförelsetal får endast ske om det är förenligt med rättvisande bild
- Noterna ska komma i samma ordning som posterna i RR och BR

Resultaträkningens uppställningsform

Verksamhetens intäkter
Verksamhetens kostnader
Avskrivningar
Verksamhetens nettokostnader
Skatteintäkter
Generella statsbidrag och utjämning
Verksamhetens resultat
Poster från finansiella tillgångar
Poster från finansiella skulder
Resultat efter finansiella poster
Extraordinära poster
Årets resultat

Enklare analys

- Verksamhetens resultat (nytt resultatbegrepp)
  - Visar den ekonomiska effekten av den löpande verksamheten under året utan påverkan av kapitalplaceringsförmåga eller finansieringslösning
- Poster från finansiella tillgångar
  - Innehåller både intäkter och kostnader som härrör från finansiella tillgångar
- Poster från finansiella skulder
  - Innehåller både kostnader och intäkter från finansiella skulder
- Extraordinära poster
  - Nettoresultat av extraordinära intäkter och kostnader (brutto i not)

Tydligare struktur

- Bygger till stora delar på nuvarande KRL
- Lagtexten har fått ny utformning
- Regelmassan har delats upp på fler antal kapitel (totalt 13 st.)
- Inom varje kapitel finns fler paragrafer
- Språket har moderniserats
- Fler underrubriker

Kapitelindelning

1. Inledande bestämmelser
2. Definitioner
3. Bokföring och arkivering
4. Allmänna bestämmelser om årsredovisning
5. Resultaträkning
6. Balansräkning
7. Värdering
8. Kassaflödesanalys
9. Noter
10. Drift- och investeringsredovisning
11. Förvaltningsberättelse
12. Sammanställda räkenskaper
13. Delårsrapport